

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Αντωνίου Κεραμοπούλλου, Μακεδονία και Μακεδόνες. Διάλεξις. Αθήναι 1930. & Ιωάννου Παπασταύρου, Μακεδόνικη πολιτική κατά τον 5ον π. Χ. αιώνα. Αλέξανδρος Α'. Τεύχος Α'. Θεσσαλονίκη 1936.

Ι. Π.

doi: [10.12681/makedonika.9288](https://doi.org/10.12681/makedonika.9288)

Copyright © 2016, Ι. Π.

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Π. Ι. (2017). Αντωνίου Κεραμοπούλλου, Μακεδονία και Μακεδόνες. Διάλεξις. Αθήναι 1930. & Ιωάννου Παπασταύρου, Μακεδόνικη πολιτική κατά τον 5ον π. Χ. αιώνα. Αλέξανδρος Α'. Τεύχος Α'. Θεσσαλονίκη 1936. *Μακεδονικά*, 1, 575–576. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9288>

Ἐν τῷ ἐπιμέτρῳ ἐκτίθενται λίαν ἐνδιαφέρουσαι εἰδήσεις περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων τοῦ ἐν τῇ ἡμερικανικῇ διασπορᾷ Ἑπειρωτικοῦ στοιχείου καὶ διδασκόμεθα ἐντεῦθεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄλων Ἑπειρωτῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀνέρχεται πιθανῶς εἰς ἑκατὸν περίπου χιλιάδας (σ. 51), μανθάνομεν δ' εὐχαρίστως ὅτι ὁ Ἑπειρωτῆς ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς σεβασμιώτατος Ἀθηναγόρας (ἄλλοτε Κερκύρας) κατανοήσας τὴν ἀνάγκην τῆς συγγραφῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς συγκεντρώνει τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον (σ. 52), οὐτινος εὐχομαι ταχεῖαν τὴν ἐκτέλεσιν.

Τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ φιλοκάλως καὶ πολυτελῶς ἐκτετυπωμένου συγγράμματος τοῦ Ἑπειρωτοῦ λογίου καὶ δικαικοῦ ἀνδρὸς συνιστῶ παντὶ Ἑπειρωτῇ καὶ παντὶ φιληπειρωτῇ.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Κ. ΒΙΖΟΥΚΙΔΗΣ

Ἀντωνίου Κεραμοπούλλου, Μακεδονία καὶ Μακεδόνες. Δι' ἄλεξις. Ἀθῆναι 1930.

Ἰωάννου Παπασταύρου, Μακεδονικὴ πολιτικὴ κατὰ τὸν 5ον π. Χ. αἰῶνα. Ἀλέξανδρος Α'. Τεύχος Α'. Θεσσαλονίκη 1936.

Περὶ τῆς παλαιότερας, τῆς πρὸ τοῦ Φιλίππου Β', ἱστορίας τῆς Μακεδονίας οἱ συγγραφεῖς γενικῶν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας ἔργων παρέχουν συνήθως βραχεῖαν ἔκθεσιν εἰς τὸ κεφάλαιον κυρίως, τοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Φιλίππου ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς κατὰ τὸν 4ον π. Χ. αἰῶνα καὶ τὴν ἀνάμειξιν αὐτοῦ εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος.

Ἔργα εἰδικώτερον περὶ τῆς Μακεδονίας πραγματευθέντα, μετὰ τὰ ὑπὸ τοῦ K. Otf. Müller (Über die Wohnsitze, die Abstammung und die ältere Geschichte des makedonischen Volkes, Berlin 1825) καὶ τοῦ O. Abel (Makedonien vor König Philipp, Leipzig 1847. Τοῦτου ἔχομεν μετάφρασιν εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν τοῦ Μ. Δήμιτσα, δημοσιευθεῖσαν ἐν Λειψίᾳ τὸ 1869) δημοσιευθέντα, ἔχομεν δύο ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τοῦ Fritz Geyer (Makedonien bis zur Thronbesteigung Philipps II. München und Berlin 1930, πρβλ. ὁμοίως τὸ ἄρθρον του Makedonia ἐν τῇ Real — Enzyklopädie von Pauly Wissowa — Kroll), δι' ὧν παρέχεται συστηματικώτερα περὶ τῆς παλαιότερας μέχρι τοῦ Φιλίππου ἱστορίας τῆς Μακεδονίας, πραγματεία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐρεύνης πορισμάτων. (Ἀξιόλογος ἐργασία περὶ Μακεδονίας ἀπὸ ἀπόψεως κυρίως ἀρχαιολογικῆς εἶναι ἡ τοῦ Stanley Casson, Macedonia, Thrace and Illyria. Oxford University Press 1926.) Ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστημονικῇ ἐρευνῇ ὁ Fr. Geyer, κατόπιν ἀξιολόγου εἰσαγωγῆς, ἀναφερομένης εἰς τὴν τοπογραφίαν τῆς Μακεδονίας, ἐξετάζει τὴν προϊστορικὴν περίοδον τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν παλαιοτάτην ἱστορίαν αὐτῆς, μέχρι τῶν χρόνων τῆς βασιλείας τοῦ Ἀμύντου Α' (500 περίπου π. Χ.).

Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι περὶ τῆς περιόδου αὐτῆς τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐκτὸς τῶν ἔργων τοῦ Μ. Δήμιτσα, (Ἀρχαία Γεωγραφία τῆς Μακεδονίας, Ἀθῆναι 1870/74· τοῦ ἰδίου: Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγομένοις καὶ μνημείοις σωζομένοις, Ἀθῆναι 1896) τὰ ὅποια τοῦτο μὲν καθορίζουν γεωγραφικῶς τὰ διάφορα τῆς ἀρχαίας Μακεδο-

νίας τμήματα, τούτο δὲ ἀποτελοῦν συναγωγὴν τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ εὐρεθέντος καὶ εἰς τὰς διαφόρους πόλεις αὐτῆς ἐγκατεσπαρμένου ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ, δὲν ὑπῆρχον. Τὸ κενὸν τοῦτο πληροῦν αἱ κάτωθι ἀναγγελλόμενα ἐργασίαι, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν δημοσιευθεῖσαι.

1. Διάλεξις, γενομένη ἐν Μακεδονίᾳ καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τοῦ μακεδόνοιο ἐπιστήμονος κ. Ἀντ. Κεραμοπούλλου, εἰς τὸν ὁποῖον πολλὰ ὀφείλει ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, διὰ τῶν ἀξιολόγων ἀρχαιολογικῶν του ἀνασκαφῶν ἐν Μακεδονίᾳ. Κεντρικὴ σκέψις τοῦ συγγραφέως ἐν τῇ ἀνά χειρὰς μελέτῃ εἶναι ἡ ὑποστήριξις τῆς γνώμης, ὅτι οἱ Μακεδόνες ἦσαν Ἕλληνες καὶ ἰθαγενεῖς ἐν Μακεδονίᾳ, αἰῶνας ὄλους παλαιότερον παρὰ οἱ Ἕλληνες τῆς νοτίου Ἑλλάδος, καὶ ἡ ἀπόκρουσις τοῦ προβληθέντος ἀπὸ εὐρωπαϊοῦς ἐπιστήμονας ἰσχυρισμοῦ, ὅτι οἱ Μακεδόνες δὲν ἦσαν Ἕλληνες, ἀλλ' ἐξελληνίσθησαν βραδύτερον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τῆς νοτίου Ἑλλάδος.

Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου, μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐθυκρισίας καὶ ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας, παρέχει σαφῆ καὶ εὐσύνοπτον ἔκθεσιν περὶ τοῦ πῶς ἐσχηματίσθη τὸ κράτος τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπήχθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἀναφερόμενα ἄλλα ἔθνη ἐπ' ἀνάωθεν, πού τὰ ὀνόματά τῶν ἀπήχουν ἑλληνικὴν τὴν προέλευσιν.

Ἀκολουθῶς, συμφώνως πρὸς τὰ πορίσματα τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, πού ἔγιναν εἰς τὴν Μακεδονίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ μετ' αὐτόν, καθορίζει μετὰ πολλῆς εὐκρινείας τὰ διάφορα φύλα, τὰ κατοικήσαντα τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς μέχρι τῆς ἐλεύσεως εἰς αὐτὴν τῶν ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Ἰώνων, τῶν Ἀχαιῶν καὶ τέλος τῶν Δωριέων, γνωστῶν ἐπὶ Ἡροδότου ὡς ἔθνος Μακεδόνων, ὡς τμήμα δηλαδὴ τοῦ μακεδονικοῦ λαοῦ, πού κατῆλθεν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν. Τὸ τμήμα τῶν Δωριέων, πού παρέμεινεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἱ Μακεδόνες γενικῶς, ὅπως τοὺς ἐγνώριζον ἀπὸ τοῦ 7ου π.Χ. αἰῶνος οἱ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ὀμόφυλοί των, στοιχεῖον συντηρητικὸν καὶ βραδυκίνητον πρὸς πολιτισμὸν, λόγῳ τῆς μεσογεικῆς του θέσεως, ἠκολούθησεν ἴδιον ἔθνικόν καὶ πολιτικὸν βίον. Ἀπὸ τοῦ 7ου δὲ αἰῶνος, ὅτε ἀρχίζει ἡ μετὰ τῶν νοτίων Ἑλλήνων θαλασσία ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία, πού ἐξακολουθεῖ καὶ κατὰ τὸν βον, εἰσάγεται εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἡ ἑλληνικὴ τέχνη, ὅπως μαρτυροῦν τὰ θαυμαστά χαλκᾶ ἀγγεῖα τῶν ἐπτὰ ἡγεμονικῶν τάφων, ἀναγομένων εἰς τὸ τελευταῖον περίπου τέταρτον τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος, πού εὐρέθησαν εἰς τὴν Τρεμπένισαν.

Τὸ τεῦχος κοσμοῦν ὠραῖαι εἰκόνες ἀπὸ τὰ πλούσια εὐρήματα τῶν εἰρημένων τάφων.

2. Ἀπὸ ἀπόψεως πολιτικῆς, κυρίως δὲ καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις, πού διεμορφώθησαν μετὰ τῶν Μακεδόνων βασιλέων καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἰδιαίτερος δὲ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὸν 5ον π.Χ. αἰῶνα, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μακεδόνοιο βασιλέως Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' ὁ κ. Ἰωάν. Παπασταύρου μᾶς ἔδωκε τὸ πρῶτον μέρος ἐπιστημονικῆς πραγματείας, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ὑπόσχεται τὴν συμπλήρωσιν τῆς δι' ὀμοίας, ἀναφερομένης εἰς τοὺς δύο ἄλλους βασιλεῖς, Περδίκκαν Β' καὶ Ἀρχέλαον, ὧν ἡ ἀρχὴ καταλαμβάνει ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος.

Κύριος σκοπὸς τοῦ συγγραφέως ἐν τῇ ἀνά χειρὰς μελέτῃ εἶναι ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπὸ τῆς παραδόσεως δεδομένων ἐξέτασις τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας διετέλεσε τὸ κράτος τῆς Μακεδονίας κατὰ

τάς ἀρχάς τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος, καθὼς καὶ ἡ παρακολούθησις τῆς πολιτικῆς γραμμῆς, ποῦ ἀκολουθοῦν καθ' ὄλον τὸν 5ον αἰῶνα οἱ βασιλεῖς αὐτοῦ.

Ἡ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἀντιμετώπισις τῶν πραγμάτων διαφωτίζει τὴν βαθμιαίαν ἐξέλιξιν τοῦ κράτους τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, καθὼς καὶ τὴν πρωταρχικὴν φάσιν, ποῦ ἔλαβον αἱ σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Οὕτω εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἐν λόγω ἐργασίας διαγράφεται ἡ βαθμιαία ἐξέλιξις τῶν κατακτήσεων, ποῦ ἔκαμαν οἱ Τημενίδαι βασιλεῖς εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου μνημονευομένην κἀ τὼ ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν Μακεδονίαν, καὶ καθορίζονται τὰ ὄρια τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου εἰς τὰς ἀρχάς τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ. Κατόπιν ἐξετάζεται ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς ἀνω Μακεδονίας ὡς καὶ τῶν πέραν τοῦ Ἄξιου Ἑθνῶν.

Ἀκολουθῶς ἐκτίθεται ἡ ἐπιρροή, ποῦ ἀσκοῦν οἱ Πέρσαι μετὰ τὰς κατακτήσεις τῶν εἰς τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν εἰς τὰς ἀρχάς τοῦ 5ου αἰῶνος ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Μακεδονίας, ὡς καὶ ἡ θέσις τοῦ Μακεδόνοιο βασιλέως καθ' ὄλην τὴν περίοδον τῆς περσικῆς κατοχῆς ἐν Μακεδονίᾳ.

Ἡ ἐξέτασις ἐξ ἄλλου τῆς ἐπιρροῆς, ποῦ ἤσκησεν ἤδη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος τὸ κράτος τῶν Ἀθηνῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ (σελ. 47), διαφωτίζει τὴν πρωταρχικὴν φάσιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀθηναϊκῆς ἀρχῆς ἐπὶ σπουδαίων ζωτικῶν σημείων εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου.

Εἰς ἰδιαιτέρον κεφάλαιον (σ. 56) ἐν τῇ ἐξιστορήσει τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρου Α', τοῦ φιλέλληνοιο, καταφαίνεται ἡ ἀφετηρία τῆς πολιτικῆς κατευθύνσεως τῶν Μακεδόνων βασιλέων μέχρι τοῦ Φιλίππου Β' ἀπέναντι τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν, εὐθύς μετὰ τὴν ἐπίδοσιν, ποῦ ἔλαβε τοῦτο διὰ τῆς μετὰ τὰ Περσικὰ Ἰδρυθείσης δηλιακῆς συμμαχίας. Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο δίδεται ἡ ἀναγκαία ἔκτασις καὶ ἐρευνῶνται σπουδαῖα σημεῖα τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ δεξιοῦ ἐκείνου φιλέλληνοιο βασιλέως, ὅπως ἡ ἐπέκτασις τοῦ κράτους τοῦ μέχρι τοῦ Στρυμόνοιο ποταμοῦ, ἡ ὀικονομικὴ πολιτικὴ του καθὼς καὶ ἡ ὀργάνωσις στρατοῦ πεζικοῦ καὶ ἵππικοῦ.

Ι. Π.

Μιχ. Καλινδέρη, Σημειώματα ἱστορικὰ ἐκ τῆς Δυτ. Μακεδονίας. Πτολεμαῖς 1939. Σελ. 70, σχ. 16ον.

Τοῦ αὐτοῦ, Γραπτὰ μνημεῖα ἀπὸ τῆς Δυτ. Μακεδονίας χρόνων τουροκοκρατίας. Πτολεμαῖς 1940. Σελ. 90.

1. Εἰς τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀνωτέρω μικρὸν του πόνημα ὁ κ. Μ. Καλινδέρης ἐπανεκδίδει ἄρθρα του διάφορα δημοσιευθέντα διὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου τῆς Κοζάνης. Ἔτσι ἐννοεῖται καὶ ἡ ποικιλία τοῦ περιεχομένου, ἡ ὁποία ἐν τούτοις εἶναι ἐξωτερικὴ, διότι πραγματικῶς πρόκειται περὶ δημοσιεύσεως ἱστορικοῦ ὕλικου ἐκ χειρογράφων, κωδίκων καὶ λυτῶν ἐγγράφων. Οὕτω περιγράφει ὁ κ. Κ. τὸν παλαιότερον κώδικα τῆς Μονῆς Ὁσίου Νικάνοιο τῆς Ζάμπορδας, τὸν «κώδικα τοῦ Ζωσιμᾶ», ὡς κακῶς ὀνομάζει οὗτος τὸν παλαιότερον σημερινὸ σωζόμενον κώδικα τῆς Μητροπόλεως Σιατίστης, μετὰ δημοσιεύσεως τοῦ ἐν αὐτῷ εὐρισκομένου καταλόγου «τῶν ὑποκειμένων τῆ Μητροπόλεως ταῦτη χωρίων», τὸν παλαιότερον κώδικα τῆς Μητροπόλεως Κοζάνης, τὸ «κατάστιχον